

DERS : 51

KONU : BERÂT GECESİ

Berâet kelimesi sözlükte, **“borçtan, cezadan ve sorumluluktan kurtulmak; temize çıkmak, uzak olmak, ilişkiyi kesmek”** anlamlarına gelmektedir. Kur’ân-ı Kerîm’de şu iki anlamdadır:

a. Kurtuluş belgesi:

أَكْفَارُكُمْ خَيْرٌ مِّنْ أَوْلِيكُمْ أَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ

“Şimdi sizin kâfirleriniz, onlardan daha mı iyidirler? Yoksa kitaplarda sizin için bir berât mı var?”¹

b. Müşriklerle her türlü ilişkiye dikkat kesmek, onlardan uzak durmak:

بَرَاءَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ

“Allah ve Resûlünden kendileriyle antlaşma yapmış olduğunuz müşriklere bir ihtar!”

Berâet kelimesi, hadislerde genellikle “günahtan kurtulma, bir işten veya topluluktan uzak durma” anlamlarında kullanılmıştır.²

Berât, berî olmak, aklanmak, temiz ve suçsuz çıkmak demektir. Şaban ayının 15. gecesine **“Berât Gecesi”** denmiştir. Mü’minler; bu mübârek geceyi değerlendirip, tevbe ve istiğfarla günahlardan temizlenmeye çalıştıkları için, bu isimle anılmaktadır.³

Dinimizde, Allah’ın affının, lutfunun bol bol ihsan edildiği bir çok bereketli ve feyizli mübârek gece vardır. Bu mübârek gecelerden biri de, Şaban ayının 15. gecesi olan **“Berât Gecesi”**dir.

İslam âlimleri; borçtan, günah ve cezadan kurtuluş anlamına gelen ve mü’minlerin günahlardan kurtulup berât etmesi anlamını ifade eden bu mübârek gecenin faziletini beş esasta toplamışlardır:

1. Bu gece, rahmet ve bereket gecesidir.

Allahu Teâlâ bu gece güneşin batışından itibaren dünya semasına rahmetiyle tecelli ederek fecre kadar kendisine yönelen, dua ve istiğfarda bulunan kullarını bağışlar.

¹ Kamer suresi, 43. ayet

² Dinî Kavramlar Sözlüğü, sh.65

³ İslam’da İnanç, İbadet ve Günlük Yaşayış Ansiklopedisi, C.3, sh.1433-1434

Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

“Allah Teâlâ, Şaban’ın 15. gecesi dünya semasına (rahmetiyle) tecelli eder ve (Beni) Kelb Kabilesi’nin koyunlarının kıllarının sayısından daha fazla kişiyi bağışlar.”⁴

2. Bu gece, mü’minler için mağfiret gecesidir.

Peygamberimiz (s.a.v.):

“Allah Teâlâ, Şaban ayının yarısında (kullarına rahmetle) bakar ve herkesin günahını affeder. O’na şirk koşanı ve müşâhini (Müslümanlara düşmanlık eden, kin besleyenleri) affetmez.”⁵

Bu gece, tevbe etmedikleri sürece; büyücülerin, kin besleyenlerin, içki içmekten vazgeçmeyenlerin, zina edenlerin, af ve mağfiretten istifade edemeyecekleri haber verilmiştir.

3. Bu gece, yapılan ibadetlerin fazileti ve bereketi çoktur.

Okunan Kur’ân-ı Kerîm’lerin, edilen dua ve niyazların fazileti ve bereketi çoktur. Müslümanların bu fazilet ve berekete ulaşabilmeleri için Peygamberimiz (s.a.v.) şu tavsiyede bulunmuştur:

“Şaban ayının yarısı gecesi (Berât Gecesi) olunca, onu ibadet ve taatle geçirin. Gündüzünde de oruç tutun. Allah, o gece güneş batınca dünya semasına (rahmetiyle) tecelli eder ve fecir doğana kadar: “Yok mu benden af isteyen affedeyim; Yok mu benden rızık isteyen vereyim; yok mu bir musibete uğrayan ona âfiyet vereyim (beladan kurtarayım) Şöyle olan yok mu? Böyle olan yok mu?” buyurur.”⁶

4. Bu gece; birçok sırlar ve mânâlarla doludur.

Bu gece, amellerin, rızıkların, ecellerin, hastalıkların yazılıp ayrıldığı ve görevli meleklerle teslim edildiği bir gecedir. Yani bu gece, bir yıllık mukadderatın yazıldığı gecedir. Bununla ilgili Kur’an’da şöyle buyurulmaktadır:

حَمِّ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ * إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ مُبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ * فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ *
رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ * أَمْرًا مِّنْ عِنْدِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ

“Hâ. Mîm. Apaçık olan kitaba andolsun ki, Biz O’nu (Kur’an’ı) mübârek bir gecede indirdik. Kuşkusuz Biz uyarıcıyızdır. Katımızdan bir emirle her hikmetli işe o gecede hükmedilir.”⁷

⁴ İbn Mâce, İkame, 191

⁵ İbn Mâce, İkame, 191

⁶ İbn Mâce, İkame, 191

⁷ Duhân suresi, 1-5. ayetler

Tefsir âlimlerinin çoğunluğuna göre; ayette geçen "Mübârek Gece"den maksat Kadir Gecesi'dir.

Ancak bazı âlimlere göre de, "Mübârek Gece"den maksat "Berât Gecesi"dir ki, bu geceye "**Rahmet Gecesi**", "**Bereketli Gece**", "**Sikke Gecesi**" isimleri de verilmiştir. Çünkü Cenâb-ı Hak, bu gecede mü'min kullarına berâtı bu gecede yazmaktadır.⁸ Bu âlimlere göre Kur'ân-ı Kerîm, bu gecede topluca dünya semasına indirilmiş, Kadir Gecesi'nde ayet ayet Resûlullah (s.a.v.)'e indirilmeye başlanmıştır.⁹

Her hikmetli ve önemli iş veya her sağlam olması gereken işler, o gecede ayrılıp görülür ve bölüştürülür. Yerine getirilmek ve uygulanmak üzere özel bir şekilde yazılır. Bu seneden gelecek seneye kadar meydana gelecek hadiselerin hepsi ayrı ayrı melekler tarafından defterlere yazılır. Rızıklar, eceller, zenginlikler, fakirlikler, ölümler, doğumlar, hep bu gecede kaydedilir. Bunların Levh-i Mahfuz'dan alınıp yazılmasına Berât Gecesi başlanır, Kadir Gecesi'nde bitirilir. Rızık nüshası Mikâil (a.s.)'a, savaşlar, depremler, Ay tutulmaları ve yıldırımlar nüshası Cebrâil (a.s.)'a, ameller nüshası dünya göğü sorumlusu İsrâfil (a.s.)'a, musibetler ve belalar nüshası Azrâil (a.s.)'a verilir.

5. Bu gece; Peygamberimiz (s.a.v.)'e, ümmeti hakkında umumi şefaah hakkının verildiği gecedir.

Çünkü Resûlullah (s.a.v.) Şaban'ın on üçüncü gecesi, ümmeti hakkında şefaah isteginde bulundu. Üçte biri verildi. On dördüncü gecesi istekte bulundu, üçte ikisi verildi. Sonra on beşinci gecesi istekte bulundu hepsi verildi. Ancak Allah'tan deve kaçır gibi kaçanlar hariç.

Ayrıca, bu gece Zemzem suyunun çoğaldığı da bildirilmiştir.¹⁰

Ölünün dili olsa, diyecekti ki sana:

Ben fırsatı kaçırdım, tevbe et günahına.

(M. Necati Bursalı)

Peygamberimiz (sa.v.)'in Şaban ayını nasıl geçirdiğini Hz. Aişe (r.a.) şöyle anlatır:

"Nebi (s.a.v.)'in, tam tamına Ramazan'dan başka bir ayı oruçlu geçirdiğini görmedim. Ve ben O'nun Şaban ayından da daha çok oruç tuttuğu başka bir ayını görmedim. Bazen de O Şaban'ın tamamını oruçlu geçirirdi."¹¹

Allah'ın rahmet ve mağfiretinin mü'minler üzerine sağanak sağanak döküldüğü bu gecede, ihlaslı bir kalple Allah'a yönelmeli, böyle mübarek bir gecenin feyzinden

⁸ Büyük Kur'an Tefsiri, Ali Arslan, C.14, sh.225

⁹ Kur'ân-ı Hakim ve Meal-i Kerîm, Hasan Basri Çantay, C.3, sh. 904

¹⁰ Hak Dini Kur'an Dili, Elamlılı M. Hamdi Yazır, C.6, sh.396-398

¹¹ Sünen-i Tirmizî, C.3, sh.114

hakıyla istifade edebilmek için gayret sarfetmeli ve bu fırsatı kaçırmamalıdır. Çünkü Yüce Rabbimiz şöyle buyurmaktadır:

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ
جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

“De ki: Ey kendi nefisleri aleyhine haddi aşan kullarım! Allah’ın rahmetinden ümit kesmeyin! Çünkü Allah bütün günahları bağışlar. Şüphesiz ki O, çok bağışlayan, çok esirgeyendir.”¹²

ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ

“Rabbimize yalvara yakara ve gizlice dua edin. Bilesiniz ki O, haddi aşanları sevmez.”¹³

Lutfu ile tecelli etmede Hak bu gece,
Sen kendini huzura, aşka bırak bu gece!
Cennetten gül serpilir gönül semalarına,
Âşıklar ve Veliler bilmez durak bu gece!

(M. Necati Bursalı)

Alınacak Dersler:

1. Mü'min bu gece, tam bir uyanıklıkla Allah'a yönelmeli, O'nun rahmetine sığınmalıdır.
2. Mü'min bu gece, yaşadığı hayatın muhasebesini yapmalı, günahlarına tevbe etmelidir.
3. Resûlullah (s.a.v.)'in şefaatine nail olmak için, O'nu örnek ve önder olarak kabul etmeli, O'nun yoluna, dâvâsına sahip çıkmalı ve bu yolda sabırla mücadeleye devam etmelidir.
4. Mü'min, kendisini bu gecenin rahmet ve bereketinden uzaklaştıran; kin, nefret, haksızlık, ana-babaya isyan gibi kötü huylardan uzak durmalıdır.
5. Mü'min bu gece, geçmişlerini rahmetle ve hayırla anmalı, onlara dua etmeli, söz ve davranışlarıyla aile fertlerine, çocuklarına ve çevresine güzel örnek olmalıdır.

Tavsiyeler:

1. Bu dersi ailemizle de paylaşalım.
2. Akrabalarımızın ve mü'min kardeşlerimizin kandilini tebrik edelim.
3. Bu mübârek gecenin gündüzünü oruçlu geçirelim, gecesini iyi değerlendirip, hayatımızın muhasebesini yapalım.
4. Bol bol Kur'an okuyalım, zikir ve tesbihatta bulunalım, kaza namazlarımız varsa kılalım, gecenin mânevî feyzinden nasiplenelim.
5. İslam Ümmeti'nin ve tüm insanlığın ıslahı ve kurtuluşu için dua edelim.

¹² Zümer suresi, 53. ayet

¹³ A'raf suresi, 55. ayet